

Г. В. 6
324

ПРАВИЛА

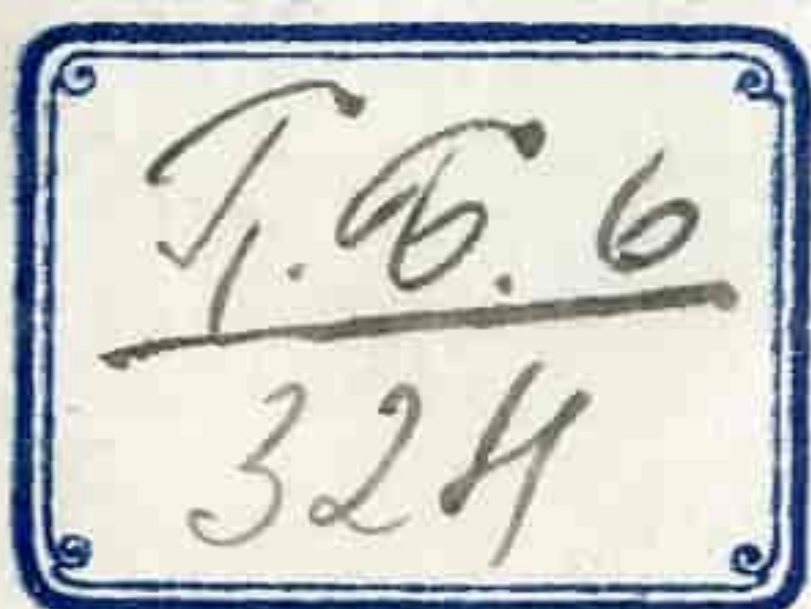
ИНДУСТРИЈСКОГ АКЦИОНАРСКОГ УДРУЖЕЊА

У НИКШИЋУ

ШТАМПА БОКЕШКЕ ШТАМПАРИЈЕ У КОТОРУ — 1912.

D

УНИВ. БИБЛИОТЕКА БЕОГРАД
И Б 45332
Лука Ђеловић
Luka Ćelović
БЕОГРАД

ПРАВИЛА

ИНДУСТРИЈСКОГ АКЦИОНАРСКОГ УДРУЖЕЊА
У НИКШИЋУ.

□□□

Име и сједиште:

Чл. 1.

Удружењу је име „Индустијско Акцио-
нарско Удружење“.

Удружењу је сједиште у Никшићу, но
оно може имати и по потреби отворити фили-
јале свуда гдје то његови интереси захтијевају.

Циљ Удружења.

Чл. 2.

Удружењу је циљ, да оснивајући и поди-
жући разна индустријска подuzeћа унапређује
индустрију у Црној Гори.

Чл. 3.

У првом реду Удружење оснива фабрику
за производњу буре (пива).

Пивари је име : Индустијско Акционарско
Удружење „Пивара Требјеса“.

Трајање Удружења.

Чл. 4.

Удружење се оснива на трајање од 50
година, ако главна скупштина акционара не

ријеша да се и посље тога времена рад продужи.

Чл. 5.

Пословни је језик српски са ћирилицом.

Чл. 6.

Фирму Удружења пуноважно потписују: предсједник или један члан управног одбора и управник, или његов замјеник, испод написаног или штамбиљом утиснутог имена Удружења.

Капитал.

Чл. 7.

Удружење се оснива са капиталом од Перпера 500.000. Капитал се дијели на Кола.

Прво коло од Перпера 200.000 пушта се на упис одмах и подијељено је на 2000 акција по 100 Перпера.

Чл. 8.

При упису се полаже по 1 Перпер на име уписнине и по десет Перпера на име прве уплате по свакој акцији, а затим по два Перпера мјесечно по акцији до потпуне уплате. Уплата се врши у почетку сваког мјесеца.

Ако акционар не положи уплате кроз 4 мјесеца, губи уплаћену суму, која се уноси цијела у резервни фонд.

Чл. 9.

Од уписнине подмирију се оснивачки трошкови а вишак уноси се у резервни фонд.

Чл. 10.

Кад се потпуно уплате акције издају се акционарима сталне акције са купонима. — Акције гласе на име, а купони на доносиоца. Пренос акција на друго име, може се извршити само по одобрењу Управног Одбора, а за пренос плаћа се по један Перпер од акције у корист резервног фонда.

Чл. 11.

Сваки акционар има удјела у имању и добити Удружења, сразмјерно капиталу који његове акције престављају.

Чл. 12.

Изгубљена акција, или купонски лист, има се судским путем поништити и тек се по том издаје дотичном акционару нова акција, односно купонски лист, уз накнаду 4 Перпера у корист резервног фонда.

Чл. 13.

Даља кола акција могу се издати само по одобрењу главне скупштине акционара, а на предлог Управног Одбора или акционара.

Гарантни капитал.

Чл. 14.

Удружење је одговорно цијелим својим капиталом и резервним фондовима за обвезе своје према трећим лицима, а уз то, акцио-

нари јемче са још једанпут онолико, колико износе њихове акције.

Органи Удружења.

Чл. 15.

Органи Удружења јесу;

1. Главна Скупштина;
2. Управни Одбор; и
3. Надзорни Одбор.

1. Главна Скупштина.

Чл. 16.

Сва права која припадају акционарима у погледу послова Удружења врши укупност акционара на главној скупштини.

Чл. 17.

Скупштине су редовне и ванредне.

Редовне скупштине држе се у току прва три мјесеца почетком године.

Ванредну скупштину може сазвати Управни Одбор кад год за потребно нађе.

Њу може сазвати и Надзорни Одбор у случајевима предвиђеним у овим правилима.

Управни је Одбор дужан сазвати ванредну скупштину кад то затраже написмено акционари који представљају $\frac{1}{10}$ дио од акционара.

Они су у захтјеву дужни означити питање ради ког траже сазив скупштине.

Чл. 18.

Редовне и ванредне скупштине, кад их сазивају Управни или Надзорни Одбор, морају се огласити најмање на 15 дана пријед састанка, а скупштине које се сазивају на захтјев акционара, морају се објавити најдаље за пет дана од дана захтјева, а за даљих 10 дана морају се одржати. Позив се огласује у локалу и у службеном листу.

Позив има садржавати: дневни ред расправљања, вријеме и мјесто састанка.

О оном што није у дневном реду означено, не може се на скупштини решавати.

Чл. 19.

Ако Управни Одбор не би хтио сазвати ванредну скупштину на захтјеве акционара, онда ће је сазвати Надзорни Одбор у означеним роковима (чл. 18.) па ако и он то не учини, онда ће је акционари сами сазвати.

Чл. 20.

Главна Скупштина решава пуноважно, ако је на њој присутна $\frac{1}{5}$ акционара и ако је на темељу ових правила сазвана.

На скупштини се решава већином гласова.

Чл. 21.

Ако на скупштину не дође довољан број акционара, скупштина се одлаже на 14 дана, када пуноважно решава онолики број акционара колико их на скупштину дође.

И оваку скупштину ваља на 8 дана пријед огласити.

Чл. 22.

О престању Удружења као и измјени ових правила решава главна скупштина, на којој је присутно најмање $\frac{1}{3}$ акционара.

Чл. 23.

Право гласа на скупштини има сваки пунољетни акционар, и то :

До 5	акција дају право на	1 глас ;
Од 6 до 10	” ” ” ”	2 ”
” 11 ” 20	” ” ” ”	3 ”
” 21 ” 50	” ” ” ”	4 ”
” 51 па даље	” ” ” ”	5 гласова.

Гласање се врши лично.

Пунољетни члан породице може заступати другог члана породице ако су у заједници.

Друштва, Заводе, Фирме и т. д. заступају законити преставници њихови.

Сваки пунољетни акционар може заступати на скупштину три друга акционара кад му ови дадну својеручно опуномоћије пред два свједока.

Чл. 24.

На скупштину предсједава предсједник Управног Одбора, а ако је овај спријечен, онда по годинама најстарији члан истог Одбора.

Чл. 25.

Гласање на скупштинама бива свагда поименично. Само се избор часништва врши тајним гласањем с цедуљама.

Чл. 26.

На скупштини се води записник о свему што се решава. Записник потписују: председник, перовођа и три акционара, које зато скупштина одмах у почетку изабере.

Чл. 27.

Име сваког присутног акционара заводи се непосредно пред одржањем скупштине у списак, из којег се прозивају присутни акционари.

Чл. 28.

Ново придошли акционари могу присуствовати са правом расправљања, а са правом гласа само онда, ако су уписани најмање 4 мјесеца пред сазив скупштине.

Чл. 29.

Главна скупштина решава ове предмете:

а) бира и скида чланове Управног и Надзорног Одбора;

б) решава о одобрењу и усвајању закључних рачуна и подјели чисте добити, као и о давању разрешнице Управном и Надзорном Одбору;

в) одобрава да Удружење отпочне које ново индустријско предузеће;

- г) одлучује о промјени ових правила;
- д) одлучује о престанку Удружења и поставља ликвидаторе;
- ђ) решава о евентуалним предлозима акционара ако су их предлагачи поднијели Управном Одбору најмање на 10 дани прије скупштине; и
- е) да решава спорове у погледу тумачења ових правила.

Чл. 30.

Решења скупштинска доношена по пропису ових правила обвезна су за све акционаре.

2. Управни Одбор.

Чл. 31.

Управни Одбор састоји се из 9 чланова из мјеста и 6 са стране, које бира главна скупштина између акционара који имају најмање 5 акција и то на три године. Прве двије године одступају из Управног Одбора по 5 чланова, (3 члана из мјеста и 2 са стране) које коцка одреди, а треће године осталих пет чланова. Посље овога времена одступају сваке године по пет чланова, редом којим су изабрати.

Чланови који одступе могу бити поново изабрати.

У случају смрти или иступа одборника, његово се мјесто попуњава до прве скупштине замјеником, којег бирају остали чланови Од-

бора између акционара, који посједују пет акција или више.

Чл. 32.

Чланови Управног Одбора из мјеста бирају између себе сваке године на првој сједници посље скупштине предсједника и перовођу.

Предсједника замјењује по годинама најстарији, а перовођу најмлађи члан Одбора.

Чл. 33.

Управни Одбор састаје се у сједницу најмање један пут у мјесецу, а осим тога, кад се за то укаже потреба на позив предсједника или његовог замјеника.

Пуноважна се решења доносе ако је присутно најмање 5 одборника.

Решења се уносе у записник и то у нарочито за то одређену књигу.

Решења се доносе већином гласова. При једнакој подјели гласова одлучује предсједавајући.

Записник потписују сви присутни одборници. Сваком је одборнику слободно своје мишљење противно решењу завести у записник.

Чл. 34.

Управни је Одбор дужан држати се тачно одређења државних закона, ових правила и скупштинских решења, која се не противе законима и правилима.

Чл. 35.

Дужности су Управног Одбора да рукује цјелокупном имовином Удружења и преко подручног чиновништва извршује све послове који не спадају у дјелокруг Надзорног Одбора или скупштине, а на име:

- 1) да извршује скупштинске одлуке;
- 2) да прописује пословник, правилнике и упуства за рад, у границама ових правила;
- 3) да се стара и нађе пута и начина што бољем пролазу артикала, које Удружење фабрикује, и да у том циљу чини све, како би израђена роба квалитетом, а по могућству и јефтиноћом могла успјешно конкурисати сличним артиклима других фабрика;
- 4) да подиже тужбе против немарних платиша;
- 5) да саставља мјесечне, полугодишње и годишње извјештаје о раду Удружења, па их подноси Надзорном Одбору на преглед, а годишње и скупштини на преглед и одобрење;
- 6) да сазива редовне и ванредне скупштине по пропису ових правила;
- 7) да бира управника, и поставља чиновнике и остало особље и да им одређује плате и награде; и
- 8) да чланови редовно долазе у сједнице и дежурају на измјенице за вријеме које се правилником утврди.

Чл. 36.

Дежурни члан Управног Одбора има право на дневницу од 4 Перпера поред тантијеме.

Чл. 37.

За члана Управног Одбора може бити биран и онај, који је члан Управног или Надзорног Одбора којег другог завода у Никшићу.

Чл. 38.

Чланови Управног Одбора одговорни су Удружењу лично и цијелим иметком својим солидарно за штету, која би настала од неправилног или против законитог вршења своје дужности. Ова одговорност не може пасти само на оног члана Управног Одбора, који је одмах противу неправилне одлуке протестовао и тај протест писмено доставио Надзорном Одбору, или ако није присуствовао у сједници, ни судјеловао у решавању ксјим је друштву штета учињена.

Чл. 39.

Потпис Управног Одбора везује пуноважно Удружење према трећима, па ма Управни Одбор прекорачио границе круга рада.

Чл. 40.

Чланови Управног Одбора који би неправилно, или несавјесно вршили своју дужност или радили што против интереса Удружења

— може Главна Скупштина уклонити са дужности прије него што им истече рок службе.

Предлог о томе могу поднети остали чланови Управног Одбора, или 10 акционара.

3. Надзорни Одбор.

Чл. 41.

Главна Скупштина бира на 1 годину Надзорни Одбор; који се састоји из 5 чланова из мјеста, који између себе, на првој сједници иза главне скупштине, бирају предсједника и перовођу. Надзорни је Одбор највиши контролни орган Удружења.

Његове су дужности:

а) да у свако доба кад за потребно нађе прегледа књиге Удружења, писмене одлуке, листнице и стање благајне;

б) да испитује мјесечне, полугодишње и годишње рачуне (биланс) и предлоге о подјели чисте добити;

в) да тражи обавијештење о току послова Удружења; и

г) да подноси Скупштини извјештај о стању удружења.

Чл. 42.

Надзорни Одбор има право и дужност да сазове ванредну скупштину акционара кад год нађе, да то захтијевају интереси удружења.

Чл. 43.

Надзорни Одбор решава пуноважно, кад су присутни најмање 3 члана. Решења се доносе већином гласова; при једнакој подјели гласова одлучује она страна, у којој је пристао пресједавајући.

Чл. 44.

Надзорни Одбор води у нарочитој књизи записнике о својим сједницама и прегледима.

Записник потписују сви присутни.

Предсједника замјењује најстарији, а перовођу најмлађи члан одбора.

Чл. 45.

Предсједник сазива чланове Надзорног Одбора у сједницу кад год то захтијева ток радње или друге изванредне прилике или кад то захтијева 1 одборник.

Чл. 46.

Чланови Надзорног Одбора, солидарно су одговорни акционарима за штету, ако рачуне неби на вријеме прегледали, или ако би примјетили неправилну радњу Управног Одбора, па неби предузели мјере да се неправилности спријече.

Чл. 47.

За члана Надз. Одбора може бити биран и онај, који је члан Надзорног или Управног Одбора, којег другог завода у Никшићу.

Чл. 48.

У случају иступања или смрти кога одборника, бирају остали чланови Надзорног Одбора замјеника из редова акционара.

Зајмови за потребе Удружења:

Чл. 49.

Управни Одбор може за потребе Удружења подизати зајмове у земљи и иностранству.

Зајмове ће подизати по текућим рачунима, есконтом свога портфеља или другим којим корисним начином.

Чл. 50.

Ако би Удружење у сврху подизања зајма уступило другом своје мјенице налеђем, прелазе и на оне, којима су мјенице уступљене, или којима касније у промет дођу, сва права према дужницима Удружења, које има Удружење.

Давање робе на кредит

Чл. 51.

Удружење ће давати своје фабричке производе и на кредит првјенствено акционарима, а по могућности и неакционарима, под условима које за то Управни Одбор пропише.

Чл. 52.

Сви кредити морају бити покривени мјеницом, коју потписује дужник и јемци, ако се дужнику јемци затраже.

Чл. 53.

Удружење може тражити од својих дужника и друге гаранције, као у непокретној имовини, ручној залози и т. д., али у сваком случају мора дужник и поред оваких гаранција дати Удружењу мјеницу.

Оваким дужницима нијесу потребити јемци.

Чл. 54.

Рок мјеницама може бити највише три мјесеца. У износ мјенице има се урачунати и 10⁰/₀ камате, од дана, када је дужнику издата роба па до рока мјенице.

Чл. 55.

Чим буде мјеници истекао рок, дужник је обвезан, без сваког изговора, мјеницу исплатити или прије рока на десет дана продужење тражити и оно ће се одобравати кад то новчане прилике допусте са 10⁰/₀ отплате и 10⁰/₀ камате на нову мјеницу.

Чл. 56.

Али ако Удружење опази какву опасност по своје потраживање, може тражити обезбјеђење и прије рока, а ако има какву своју

нужну потребу, може да наплати цио дуг без продужења рока.

Чл. 57.

Ако дужник неби мјеницу исплатио о року, или је на вријеме неби продужио, ако му се продужење допусти — Удружење ће мјеницу одмах за 48 сати по истеку рока код мјесног надлежног суда протестовати и за 48 сати осигурати код суда своја потраживања, како код дужника тако и код јемца.

Чл. 58.

Суд је дужан одмах мјеницу протестовати и без икаквог изговора за 48 сати секвестовати, а од дана секвестирања са 45 дана и лицитацију одржати у корист Удружења.

Чл. 59.

Мјенице се протестују сваког радног дана осим неђеље и празника, кад суд не засједава.

Падне ли рок протеста у који од тих свечаних дана, протест се улаже следећи дан.

Чл. 60.

Ако би дужник фалсификовао потписе на мјеници, одговараће суду према одређењима закона државних.

Чл. 61.

Горња одређења вриједне и за туђе мјенице, које налећем ступе у својину Удружења.

Чл. 62.

Удружење не може давати новац на зајам.

Употреба сувишног новца.

Чл. 63.

Новац, који Удружење има сувише на расположење, Управни ће Одбор употребити га како за најкорисније нађе по Удружење у сагласности са овим правилима.

Биланц и подјела добити.

Чл. 64.

Удружење закључује своје рачуне и завршује своје књиге сваке године 31. децембра и предаје их на преглед Надзорном Одбору најдаље до половине фебруара мјесеца.

Чл. 65.

Мјесечна и полугодишња стања могу се предавати јавности сваког мјесеца или сваке полугодине, а годишњи биланц мора се саставити најмање на 15 дана прије скупштине, а најмање на 8 дана прије скупштине ставити на углед у Удружењу акционарима.

Чл. 66.

При склапању биланца Управни Одбор поступиће по овим одредбама:

1) Хартије од вриједности и готова роба која има берзанску или пијачну цијену, смију се унијети у биланц највише по цијени берзанској или пијачној, онога дана за који се биланц гради, или ако је ова цијена виша од цијене набавне или израде, онда највише по овој посљедњој.

2.) Остали дијелови имовине могу се унијети у биланц највише по цијени набавке или израде, а с обзиром на њихову стварну вриједност, на дан за који се биланц гради.

3.) Машинерије, зграде, коњи, кола и остали предмети који нијесу за продају већ су одређени, да трајно служе раду Удружења, смију се без обзира на мању вриједност унијети у биланц по цијени набавке или израде, по одбитку редовне амортизације.

4.) Трошкови административни и оснивачки ставиће се у рачун као издатци.

5.) Износ основног капитала и износ сваког резервног фонда долази у пасиву.

6.) Добитак односно губитак који се по сравњењу цијелокупне активе и пасиве покаже, мора се у закључку биланца нарочито означити.

Чл. 67.

Од чисте добити има се одредити сваке године 20⁰/₀ резервном фонду. За тим на иметантијеме :

Управни Одбор 4⁰/₀ ;

Надзорни Одбор 2⁰/₀,

Што преко овога претекне ставља се на расположење скупштини.

Управни и Надзорни Одбор дијеле међу собом припадајућу им тантијему према присуству и сједницама.

Чл. 68.

Скупштина може за преглед биланца и рачуна одредити и нарочите рачуноиспитаче. У том случају скупштина се одлаже, а одређени испитачи имају права разгледати све књиге, инвентар, стање благајне и све новчане документе.

Они се не могу бирати из редова лица, која су у служби Удружења, а могу бити и неакционари, ну, несмију стајати у блиском сродству с члановима Управног и Надзорног Одбора.

Чл. 69.

Дивиденду Удружење исплаћује најдуље за мјесец дана посље свршене скупштине.

Ну док се капитал I. кола потпуно не уплати, дивиденда се неће акционарима исплаћивати, него одобравати њиховом рачуну.

Чл. 70.

Дивиденда, која се не подигне за пет година, застарева и придодаје се резервном фонду.

Резервни Фонд.

Чл. 71.

Резервни фонд служи за покриће губитака из послова, који су правилно обављени, али су случајном штетом окончани.

Резервни фонд образује се и повећава:

а) вишком од уписнине послје подмирења трошкова оснивања;

б) доприносима чисте добити (чл. 67.);

в) неподигнутим дивидендама (чл. 70.);

г) каматом по чл. 72.;

д) прописном таксом по чл. 9. и таксом за издавање нових акција по амортизацији старих по чл. 12.; и

ђ) поништеним уплатама по чл. 8.

Резервни фонд не смије се дијелити за трајања Удружења.

Чл. 72.

Резервни фонд употребљава се за рад Удружења и припада му стога годишње камата од 6⁰/₀, која иде на његово ојачање.

Поред сталног резервног фонда, основаће се и амортизациони резервни фондови према одредбама у биланцу.

Државни надзор.

Чл. 73.

Кр. Министарство Унутрашњих Дјела има право надзора о тачном вршењу друштвених правила.

Престанак Удружења.

Чл. 74.

Удружење престаје :

1.) Кад истиче рок трајања, а скупштина не ријеши да се рад продужи (чл. 4.);

2.) Кад ријеши главна скупштина акционара; и

3.) Отварањем стечаја над имовином Удружења.

Чл. 75.

Чим Удружење не буде у могућности да својим обавезама одговара, или му имање не покрива дугове, дужан је Управни Одбор, да избјегне одговорност предложити код суда, да се отвори стечај.

Чл. 76.

Посље престанка Удружења, осим случаја стечаја — ликвидацију врши Управни Одбор, у колико главна скупштина изабере друге ликвидаторе. Што преостане након исплате свих дугова припада акционарима, у сразмјеру акција.

Примиритељни Суд

Чл. 77.

Спорове, који би настали усљед друштвених одношаја, између појединих акционара, или између Управног Одбора сједне стране и кога другог члана друштва с друге стране

расправља примиритељни суд. Ово исто важи и за Надзорни Одбор.

Свака странка бира у ту сврху по два акционара, ови бирају петог као предсједника.

Овај суд има саслушати странке по увиђавности и донети решење по савјести.

Против овога решења у друштвеним одношајима нема апелације у колико се то не коси установама земаљских закона.

Прелазна наређења.

Чл. 78.

Ова правила ступају на снагу кад их Књ. Влада одобри и потврди.

У Никшићу, 17. августа 1908.

ЗА ОСНИВАЧЕ:

Овлашћени на скупу од 19. августа 1908.

Ш. Кустудић,
Перо. Г. Јововић,
Видоје Жуткић,
Пеко Вукићевић,
Јефто А. Драшковић.

К броју 3443.

А. 1908. 5.

Краљ. Обласна Управа на основу чл. 36. и 37. Закона о јавним Зборовима и Удружењима одобрава и потврђује ова правила Индустијског Акционарског Удружења у Никшићу, као привремена док не ступи на снагу закон о акционарским друштвима, према којему се ова правила имају одмах преправити.

У Никшићу, 3. Септембра 1911.

(М. П.)

За Обласног Управитеља :

Ж. М. Никчевић

Секр. Мин. Унутр. Дјела.

Мојим ријешењем од данас под број 6278., а на основу законских прописа, одобравам и потврђујем ова правила као привремена, док не ступи на снагу закон о акционарским друштвима, према којему се ова правила имају одма преправити.

Број 6271.

Цетиње,

(М. П.)

Министар Унутрашњих Дјела

Ј. С. Пламенац.

